

Збірник матеріалів «круглого столу» «Глобальні тенденції та національні особливості публічного управління та адміністрування»

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

**ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

SCIENCE AT RISK EMERGENCY OFFICE

**SCIENCE
at RISK**
Emergency Office by akno e.V.

**«ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»**

Матеріали «круглого столу»

22 грудня 2023 р.

м. Вінниця – 2024

УДК 9/3

Збірник матеріалів «круглого столу» «Глобальні тенденції та національні особливості публічного управління та адміністрування» 22 грудня 2023 р. Вінниця: ТОВ «Друк», 2024. 347 с.

У збірнику розміщені матеріали наукових досліджень з актуальних проблем публічного управління та адміністрування. Автори зосередили свою увагу на сучасних процесах у сфері публічного управління та адміністрування, реалізації публічної політики, організаційно-правових засадах цифровізації та реформування у сфері державної служби, політичних механізмах та державному управлінні у сфері національної безпеки, ґендерній політиці держави в системі публічного управління, особливостях державної кадрової політики та функціонування публічної служби в Україні.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету права, публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського (протокол №5 від «25» січня 2024 р.)

Рецензенти:

- Юник І.Г.** – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського.
- Кононенко В.В.** - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського.

Відповідальний за випуск: Лапшин С.

Адреса редколегії: 21000, м.Вінниця, вул.К.Острозького, 32, к.3, ауд.306
e-mail: Lapsinseggij@gmail.com

© Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, 2023
© Автори статей

Софія Міщенко СТУДЕНТСЬКЕ САМОУПРАВЛІННЯ В УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ ОСВІТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	91
Ірина Юник, Владислав Запарнюк ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	95
Іван Іськів ДЕРЖАВНІ СЛУЖБИ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ	100
Ярослав Литвинюк ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	104
Олександр Хоменко ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ	108
Андрій Вербоватий ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ	115
Дмитро Юськов ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЛІ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ	124
Юлія Намазова ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ	131
Олексій Саліхов МЕТОДИ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У ДЕРЖАВНИХ ОРГАНАХ	136
Михайло Вишнівський ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ БУДІВНИЦТВА	140
Сергій Таранчук ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ	146
Тетяна Кронівець, Вікторія Вієр ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЙОГО ТРАНСФОРМАЦІЯ В УМОВАХ ШИРОКОМАСШТАБНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	151

Сергій Таранчук – здобувач наукового ступеня доктор філософії факультету права, публічного управління та адміністрування

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ

У статті проаналізовано теоретико-методологічні аспекти формування механізмів державного управління економічною безпекою, визначено перспективні напрями удосконалення данної сфери.

Ключові слова: механізм, державне управління, економіка, безпека.

Для досягнення в сучасних умовах економічної стабільності в Україні державні органи управління мають забезпечити підтримку формування національної економічної безпеки на засадах сталого розвитку. Цей напрям вимагає одночасного забезпечення таких основних складових економічної безпеки, як енергетичної, екологічної, соціальної та військово-оборонної безпеки. При цьому теоретико-методологічна сутність економічної безпеки реалізується через систему чинників, елементів, принципів і механізмів, які базуються на оцінці реального стану національної економіки.

Економічна безпека має сприяти створенню надійної та забезпеченої всіма необхідними засобами та відповідними ресурсами держави, а також захищеності національно-державних інтересів у сфері економіки [1]. При цьому економіка виступає однією із найбільш важливих сторін діяльності особистості, суспільства і держави, а відтак поняття економічної безпеки, як головної складової національної безпеки, буде неповним без всеохоплюючого оцінювання життєздатності національної економіки, її міцності, стійкості та надійності, а також ефективної протидії наявним реальним і потенційним зовнішнім та

внутрішнім загрозам [2].

Переважна більшість дослідників економічної безпеки дійшли такого загального висновку, що основними структурними елементами національної економічної безпеки, які потрібно використовувати під час аналізу та формування економічної безпеки України, є такі: 1) існуюча сировинна та ресурсна безпека; 2) паливно-енергетична безпека; 3) фінансово-кредитна безпека; 4) соціальна безпека; 5) інноваційно-технологічна та інвестиційна безпека; 6) продовольча безпека; 7) зовнішньоекономічна безпека [2, 7].

Отже, основними елементами економічної безпеки є: економічна незалежність, стійкість і стабільність національної економіки, здатність до саморозвитку і прогресу [4]. Відтак, забезпечення та підвищення економічної безпеки належить до найважливіших національних пріоритетів, що є однією з найважливіших функцій держави, гарантією її незалежності, стабільності та ефективної життєдіяльності й захищеності суспільства.

Реалізація окреслених процесів врегульовується в Україні Конституцією, нормативно-правовими та законодавчими актами, постановами, указами [5]. Окрім цього існує значна кількість суб'єктів, які здійснюють моніторинг відповідної системи показників та беруть безпосередню участь у процесах регулювання питаннями економічної безпеки, що здійснюється через використання системи механізмів та за допомогою своєчасного попередження, локалізації і усунення поточних загроз економічній безпеці.

До основних суб'єктів, які прямими чи непрямими методами здійснюють на різних рівнях державне управління та регулювання питаннями національної економічної безпеки України, належать: Президент України, Верховна Рада України, Рада національної безпеки і оборони України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування [3]. При цьому потрібно відзначити, що перераховані суб'єкти у

своїй діяльності базуються на загальних теоретичних засадах, завдяки яким забезпечується процес державного управління. При формуванні необхідної моделі економічної безпеки потрібно використовувати наявну систему внутрішніх та зовнішніх чинників [3, 6].

До внутрішніх чинників, передусім, належить існуючий природно-економічний потенціал держави, складовими показниками якого є земельні, сировинні та трудові ресурси, з оцінкою рівня ефективності їх використання та можливостей подальшого розвитку у відповідності до рівня економічно розвинених країн. Також до системи внутрішніх чинників буде належати: географічне розташування, що визначає пріоритети розвитку та подальший потенціал економіки; рівень конкурентоспроможності національної економіки; цілісність території та економічного простору; керуюча політична система, яка визначає та регулює співвідношення в економічній політиці держави ринкових або адміністративних механізмів управління, обумовлює їх балансування та ефективну взаємодію; соціальна стабільність та здатність до швидкого відвернення і вирішення соціальних конфліктів.

До пріоритетних зовнішніх чинників відносять незалежність та можливості протистояння зовнішнім економічним загрозам, а також дієве зовнішнє економічне середовище, ключове місце в якому належить рівню розвитку ринку інтелектуальної і науковомісткої продукції та перспектив розширення державою експортних можливостей за рахунок диверсифікації виробництва. Крім того, доцільно враховувати існуючі ресурсні можливості країни у різних сферах на зовнішньому ринку, а також наявний імідж країни, як ключовий фактор, що формує авторитет держави серед світової спільноти та дозволяє повноцінно вливатись в інтеграційні процеси сучасної глобалізації.

Державне управління економічною безпекою має ґрунтуватися на загальновизнаних світовою спільнотою принципах, які становлять політичну і правову базу для здійснення комплексної оцінки існуючих зовнішніх і

внутрішніх загроз, формування та запровадження національних економічних інтересів і розробки стратегії економічної безпеки. До таких принципів належать:

- 1) верховенство права і закону у забезпеченні економічної безпеки на всіх рівнях державного управління;
- 2) додержання оптимального балансу економічних інтересів і забезпеченості особистості, домогосподарства, суспільства та держави;
- 3) взаємна відповідальність особистості, домогосподарства, суспільства та держави за гарантування економічної безпеки;
- 4) своєчасність і адекватність запроваджуваних державних механізмів і заходів щодо відвернення ймовірних внутрішніх або зовнішніх загроз та забезпечення повноцінного захисту національних економічних інтересів;
- 5) пріоритетність проведення договірних (мирних) та конструктивних заходів із досягненням консенсусу у вирішенні як внутрішніх, так і зовнішніх конфліктів, що виникають на економічному підґрунті;
- 6) інтеграція на рівноправних засадах національної економічної безпеки в глобалізовану міжнародну економічну безпеку.

Отже, проведений теоретико-методологічний аналіз економічної безпеки як певного стану динамічної системи, яка зазнає постійних впливів зовнішнього та внутрішнього середовища, вказує на те, що державне управління економічною безпекою є складною відкритою системою. Формування системи національної економічної безпеки потрібно здійснювати на основі елементів і принципів забезпечення економічної безпеки, шляхом розробки ефективних механізмів, які будуть регулювати відносини в сфері економічної діяльності, створення відповідних державних інститутів та інституцій, встановлення пріоритетних векторів та інструментів їхньої господарської діяльності, а також налагодження прозорої системи моніторингу, контролю та регулювання. Як наслідок, необхідність впливу на економічну безпеку на різних рівнях державного

управління, а також взаємозв'язок цих рівнів вимагає розроблення й використання економічних, адміністративних та правових механізмів на основі системного підходу до управління економічною безпекою.

Національна економічна безпека має забезпечуватися, передусім, ефективністю самої економіки, а також спеціальними захисними заходами, які ініціює держава. Забезпечення економічної безпеки держави не має бути прерогативою якогось одного державного відомства, служби чи інспекції. Вона має органічно підтримуватися всією системою профільних державних органів, усіма ланками і структурами економіки. Тому державне управління економічною безпекою має бути комплексним та забезпечувати стабільне функціонування і достатні рівні безпеки її окремих складових. Загалом рівень економічної безпеки держави визначається її геополітичним та економіко-географічним розташуванням, розміщенням виробничих сил на її території, а також доступом стратегічних ресурсів. Наразі гарантування державою економічної безпеки та формування ефективних механізмів управління нею – пріоритетне завдання в умовах інтеграційного впливу глобалізації на національну економіку.

Список використаних джерел:

1. Акімова Л., Лисачок А. Державне регулювання фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання. *ДП "Видавничий дім "Персонал"*. 2017. № 5. С. 16–28.
2. Акімова Л. М. Механізми державного управління економічною безпекою України: аналіз чинників впливу систематизованих за окремими сферами її розвитку. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6. № 6–7. С. 5–11.
3. Бугайцов С. Г. Механізми державного управління забезпечення економічної безпеки в Україні: теоретико-методологічні аспекти. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 2. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1385>. DOI: 10.32702/2307-2156-2019.2.2.

4. Гбур З.В. Державне управління економічною безпекою України: теорія та практика: моногр. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня “Рута”», 2018. 408 с.

5. Климчук О. В. Нормативно-правове регулювання виробництва біопалива: світовий досвід та проблемні аспекти в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. № 3. С. 107–110. URL: <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/22.pdf>.

6. Климчук О.В. Принципи формування енергетичної політики України на засадах конкурентоспроможності в умовах економічного розвитку. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. Вип. № 7 (11). С. 64-73.

7. Климчук О.В. Управлінські аспекти формування економіко-енергетичної безпеки України на засадах розвитку біоенергетики: монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2021. 576 с.

Тетяна Кронівець – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри фундаментальних і приватно-правових дисциплін, **Вікторія Вієр** – здобувачка ступеня вищої освіти магістр факультету права, публічного управління та адміністрування

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЙОГО ТРАНСФОРМАЦІЯ В УМОВАХ ШИРОКОМАСШТАБНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

У статті розглянуто законодавче підґрунтя формування системи національної безпеки у рамках Європейського Союзу, спрямованої на всебічний захист держав-членів Співтовариства. Простежено еволюцію узгодження окремих питань, які стосуються безпосередньо складання концепції військової